

ΜΑΘΗΜΑ:	ΑΡΧΑΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
ΤΑΞΗ-ΤΜΗΜΑ:	Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ:	ΒΑΧΑΒΙΩΛΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ:	02-09-2023
ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΜΑΘΗΤΗ:	

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ
Α. ΔΙΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ, Προτρεπτικός πρὸς Θεμίσιονα, αποσπάσματα 8-9

Τὰ ὑποκείμενα πρὸς τὸν βίον ἡμῖν, οἷον τὸ σῶμα καὶ τὰ περὶ τὸ σῶμα, καθάπερ ὄργανά τινα ὑπόκειται, τούτων δ' ἐπικίνδυνός ἐστιν ἡ χρῆσις, καὶ πλέον θάτερον ἀπεργάζεται τοῖς μὴ δεόντως αὐτοῖς χρωμένοις. Δεῖτοίνυν ὀρέγεσθαι τῆς ἐπιστήμης κτᾶσθαι τε αὐτὴν καὶ χρῆσθαι αὐτῇ προσηκόντως, δι' ἧς πάντα ταῦτα εὖ θησόμεθα. Φιλοσοφητέον ἄρα ἡμῖν, εἰ μέλλομεν ὀρθῶς πολιτεύσεσθαι καὶ τὸν ἑαυτῶν βίον διάξειν ὠφελίμως.

Ἔτι τοίνυν ἄλλαι μὲν εἰσιν αἱ ποιοῦσαι ἕκαστον τῶν ἐν τῷ βίῳ πλεονεκτημάτων ἐπιστήμαι, ἄλλαι δὲ αἱ χρώμεναι ταύταις, καὶ ἄλλαι μὲν αἱ ὑπηρετοῦσαι, ἕτεραι δὲ αἱ ἐπιτάττουσαι, ἐν αἷς ἐστὶν ὡς ἂν ἡγεμονικωτέραις ὑπαρχούσαις τὸ κυρίως ὄν ἀγαθόν. Εἰ τοίνυν μόνη ἡ τοῦ κρίνειν ἔχουσα τὴν ὀρθότητα καὶ ἡ τῷ λόγῳ χρωμένη καὶ ἡ τὸ ὅλον ἀγαθὸν θεωροῦσα, ἥτις ἐστὶ φιλοσοφία, χρῆσθαι πᾶσι καὶ ἐπιτάττειν κατὰ φύσιν δύναται, φιλοσοφητέον ἐκ παντὸς τρόπου, ὡς μόνης φιλοσοφίας τὴν ὀρθὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀναμάρτητον ἐπιτακτικὴν φρόνησιν ἐν ἑαυτῇ περιεχούσης.

A1.α. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση το απόσπασμα του διδαγμένου κειμένου (μονάδες 3) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 3):

1. Ὅσα διαθέτουμε για τη ζωή μας, ὅπως π.χ. τὸ σῶμα μας, ἐνέχουν κινδύνους γι' αὐτήν, ἀν δὲν χρησιμοποιοῦνται ὀρθά.
2. Ὁ Ἀριστοτέλης θεωρεῖ πὼς ζητούμενο δὲν εἶναι μόνο νὰ χρησιμοποιεῖ τὴ γνώση πὺ ἀπέκτησε, ἀλλὰ νὰ τὴ χρησιμοποιεῖ με σωστό τρόπο.
3. Ἡ φιλοσοφία, ὅπως καὶ ἄλλες ἐπιστήμες, εἶναι προικισμένη με τὴ συνολικὴ θεώρηση τοῦ ἀγαθοῦ.

A1.β. «δι' ἧς πάντα ταῦτα εὖ θησόμεθα»: Σε ποιες λέξεις ἢ φράσεις τοῦ ἀρχαίου διδαγμένου κειμένου παραπέμπουν ἡ ἀναφορικὴ καὶ ἡ δεικτικὴ ἀντωνυμία τοῦ συγκεκριμένου ἀποσπάσματος; (μονάδες 4)

Μονάδες 10

B1. Ποία εἶναι ἡ σχέση τῆς φιλοσοφίας με τὴν θέση τοῦ Ἀριστοτέλους ὅτι ὁ ἴδιος ὁ ἄνθρωπος εἶναι υπεύθυνος γιὰ τὴ στάση ζωῆς πὺ πρέπει νὰ τηρεῖ;

Μονάδες 10

B2.
ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ
Λουκιανός, Νεκρικοί Διάλογοι 231

Ο διάλογος που ακολουθεί διεξάγεται ανάμεσα στον πορθμέα του Κάτω κόσμου, τον Χάρωνα, και τον κυνικό φιλόσοφο, Μένιππο από τα Γάδαρα (3ος αι. π.Χ.), ο οποίος έζησε με βάση τα ιδεώδη της απλής ζωής σύμφωνα με τη φύση, της εγκράτειας και της άρνησης του πλούτου, της δόξας και της ομορφιάς. Ως συνέπεια του τρόπου με τον οποίο έζησε, ο Μένιππος δεν έχει ούτε καν τον οβολό που συνηθιζόταν να δίνεται ως αμοιβή στον Χάρωνα.

ΧΑΡΩΝ: Παλιοτόμαρο, πλήρωσέ μου τα ναύλα σου!

ΜΕΝΙΠΠΟΣ: Φώναζε όσο θέλεις, αν σ' αρέσει!

ΧΑΡΩΝ: Πλήρωσε, σου λέω, που σε πέρασα από τη λίμνη!

ΜΕΝΙΠΠΟΣ: Δεν μπορείς να πάρεις από όποιον δεν έχει.[...]

ΧΑΡΩΝ: Δεν ήξερες ότι έπρεπε να φέρεις τα ναύλα σου μαζί σου;

ΜΕΝΙΠΠΟΣ: Το ήξερα, αλλά δεν είχα. Κι ύστερα; Έπρεπε γι' αυτό να μην πεθάνω;

ΧΑΡΩΝ: Εσύ μόνο λοιπόν θα καυχιέσαι πως πέρασες τζάμπα;

ΜΕΝΙΠΠΟΣ: Καθόλου τζάμπα, φίλε μου. Και νερό από τη βάρκα έβγαλα, και κουπί τράβηξα και, στο κάτω κάτω, ήμουν ο μόνος από τους επιβάτες που δεν έκλαιγα! [...]

ΧΑΡΩΝ: Βρε Ερμή, από πού μας τον έφερες αυτόν τον σκύλο; Τι λόγια έλεγε στο ταξίδι! Κορόιδευε και περιγελούσε όλους τους επιβάτες, κι ήταν ο μόνος που τραγουδούσε όταν εκείνοι έκλαιγαν!

ΕΡΜΗΣ: Μα δεν ξέρεις, Χάρων, ποιον κουβάλησες με τη βάρκα σου; Έναν άνθρωπο αληθινά ελεύθερο. Αυτός δεν νοιάζεται για τίποτε. Είναι ο Μένιππος!

Μτφρ. Π. Μουλλάς

Αφού μελετήσετε το παραπάνω κείμενο, να συσχετίσετε την εικόνα του φιλοσόφου Μένιππου με τις προτροπές του Αριστοτέλη για τον φιλοσοφικό βίο στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο.

Μονάδες 10

B3. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε κάθε μία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη:

1. Η σωκρατική διαλεκτική στηρίζεται στη σταδιακή αναίρεση των θέσεων του συνομιλητή.
2. Η θρησκεία αποτέλεσε το πρόσχημα πίσω από το οποίο κρύβονταν οι πολιτικοί λόγοι της δίωξης του Σωκράτη.
3. Ο Σωκράτης αντιπρότεινε ως ποινή στους δικαστές την ισόβια σίτισή του στο Πρυτανείο.
4. Ο Σωκράτης θανατώθηκε με το πέρας της δίκης του.
5. Τις τελευταίες στιγμές του Σωκράτη τις μαθαίνουμε από το φιλοσοφικό διάλογο Φαίδρος.

Μονάδες 10

B4. Να αντιστοιχίσετε καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α με την ετυμολογικά συγγενή νεοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Β περισσεύουν.

A	B
1. άπεργάζεται 2. χρήσθαι 3. επιτάττουσαι 4. κρίσιν 5. περιεχούσης	A. αδιευκρίνιστος B. περιοχή Γ. ανυπότακτος Δ. περιέρχομαι Ε. καλλιεργητής - Στ. εύχρηστος Z. απεριόριστα

Μονάδες 10

Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ
Ξενοφώντας, Κύρου Ανάβασις 7, 7, 43-46

Στο συγκεκριμένο απόσπασμα ο Ξενοφώντας κατηγορεί τον Σεύθη ότι δεν τήρησε τις υποσχέσεις του παρά τη βοήθεια που του προσέφεραν αυτός και οι στρατιώτες του. **Α**λλὰ γὰρ εἰ μήτε ἐκ τῶν ἔργων κατέμαθες ὅτι σοι ἐκ τῆς ψυχῆς φίλος ἦν, μήτε ἐκ τῶν ἐμῶν λόγων δύνασαι τοῦτο γνῶναι, ἀλλὰ τοὺς τῶν στρατιωτῶν λόγους πάντας κατανόησον· παρήσθα γὰρ καὶ ἤκουες ἃ ἔλεγον οἱ ψέγειν ἐμὲ βουλόμενοι. Κατηγοροῦν γὰρ μου πρὸς Λακεδαιμονίους ὡς σὲ περὶ πλείονος ποιοίμην ἢ Λακεδαιμονίους, αὐτοὶ δ' ἐνεκάλουν ἐμοὶ ὡς μᾶλλον μέλει μοι ὅπως τὰ σὰ καλῶς ἔχοι ἢ ὅπως τὰ ἐαυτῶν· ἔφασαν δέ με καὶ δῶρα ἔχειν παρὰ σοῦ. Καίτοι τὰ δῶρα ταῦτα πότερον οἶει αὐτοὺς κακόνοιάν τινα ἐνιδόντας μοι πρὸς σὲ αἰτιᾶσθαί με ἔχειν παρὰ σοῦ ἢ προθυμίαν πολλὴν περὶ σὲ κατανοήσαντας; Εγὼ μὲν οἶμαι πάντας ἀνθρώπους νομίζειν εὖνοιαν δεῖν ἀποδείκνυσθαι τούτῳ παρ' οὗ ἂν δῶρά τις λαμβάνῃ. Σὺ δὲ πρὶν μὲν ὑπηρετῆσαί τί σοι ἐμὲ ἐδέξω ἡδέως καὶ ὄμμασι καὶ φωνῇ καὶ ξενίοις καὶ ὅσα ἔσοιτο ὑπισχνούμενος οὐκ ἐνεπίμπλασο· ἐπεὶ δὲ κατέπραξας ἃ ἐβούλου καὶ γεγένησαι ὅσον ἐγὼ ἐδυνάμην μέγιστος, νῦν οὕτω με ἄτιμον ὄντα ἐν τοῖς στρατιώταις τολμᾷς περιορᾶν;

Γ1. Να γράψετε τη μετάφραση του παρακάτω αποσπάσματος: «Ἀλλὰ γὰρ εἰ μήτε... ἢ ὅπως τὰ ἐαυτῶν»

Μονάδες 20

Γ2. Ποιες κατηγορίες διατύπωναν οι στρατιώτες εναντίον του Ξενοφόντα;

Μονάδες 10

Γ3.α. «ἢ προθυμίαν πολλὴν περὶ σὲ κατανοήσαντας»: να ξαναγράψετε το απόσπασμα μεταφέροντας τους κλιτούς τύπους στον αντίθετο αριθμό.

Μονάδες 4

Γ3.β. «ἐπεὶ δὲ κατέπραξας ἃ ἐβούλου καὶ γεγένησαι ὅσον ἐγὼ ἐδυνάμην μέγιστος»: να επιλέξετε δύο ρηματικούς τύπους και να τους μεταφέρετε στο γ' ενικό πρόσωπο της οριστικής παθητικού μέλλοντα και το επίθετο στον συγκριτικό βαθμό (στο γένος, αριθμό και πτώση που βρίσκεται).

Μονάδες 6

Γ4.α. Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τους όρους που εμφανίζονται στο αδίδακτο με έντονα γράμματα.

Μονάδες 7

Γ4.β. Να χαρακτηρίσετε την υπογραμμισμένη πρόταση του αποσπάσματος.

Μονάδες 3